บทคัดย่อ

เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้ให้ความเห็นชอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ (United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts) ตามคำเสนอของคณะกรรมาธิการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ (The United Nations Commission on International Trade Law หรือ UNCITRAL) ซึ่งจัดทำโดยคณะทำงานด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Working Group on Electronic Commerce)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการยอมรับการทำสัญญาในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และปริมาณการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อนุสัญญาดังกล่าวได้นำกฎหมายแม่แบบสองฉบับมาปรับปรุงและพัฒนา ได้แก่ กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Commerce) และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Signature) นอกจากนี้ยังได้นำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 1998) มาเป็นต้นแบบในการร่างด้วย

อนุสัญญาฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อสร้างหลักกฎหมายเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศให้สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Harmonization) และมุ่งขจัดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้การติดต่อสื่อสารในสัญญาระหว่างประเทศในหลายๆ ด้าน เช่น ปัญหาในเรื่องเขตอำนาจศาล กฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญา และปัญหาในเรื่องเวลาในการรับส่งการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อสร้างความแน่นอนและสามารถคาดการณ์ได้ในเรื่องของกฎเกณฑ์และกฎหมายที่จะใช้บังคับกับปัญหาต่างๆ รวมถึงการขจัดอุปสรรคการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจเกิดขึ้นจากอนุสัญญาฉบับอื่นๆ กฎหมายระหว่างประเทศฉบับอื่นๆ และธรรมเนียมปฏิบัติทางการค้าที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องรูปแบบไว้ด้วย

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศได้เปิดโอกาสให้รัฐต่างๆ สามารถลงนาม ณ สำนักงานใหญ่ของสหประชาชาติ ณ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2549 (ค.ศ. 2006) จนถึงวันที่ 16 มกราคม 2551 (ค.ศ. 2008) โดยรัฐที่ลงนาม (Signatory States) จะผูกพันตามอนุสัญญาก็ต่อเมื่อได้มีการให้สัตยาบัน (Ratification) การยอมรับ (Acceptance) การให้ความเห็นชอบ (Approval) อนุสัญญาดังกล่าวแล้ว สำหรับรัฐที่มิได้ลงนาม (Non-Signatory States) ในอนุสัญญาดังกล่าวภายในกำหนดระยะเวลามาก่อน จะผูกพันตามอนุสัญญาก็ต่อเมื่อรัฐนั้นได้มีการภาคยานุวัติ (Accession) อนุสัญญาดังกล่าวแล้ว

อย่างไรก็ดี ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ จะมีพันธกรณีให้ประเทศผู้ลงนามต้องผูกพันด้วยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในประเทศเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในอนุสัญญาดังกล่าว นอกจากนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศยังได้กำหนดให้นำบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้บังคับกับการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำสัญญาหรือปฏิบัติตามสัญญาที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาฉบับอื่นๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ และอนุสัญญาว่าด้วยความรับผิดของผู้ประกอบการขนส่งในการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้น ก่อนการลงนามเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ จึงควรศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบหากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศอย่างละเอียด

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ฉะนั้น หากประเทศไทยไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศย่อมส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายในของประเทศไทย กล่าวคือ ต้องปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 กับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศมีความคล้ายคลึงกัน แต่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับทางปฏิบัติและทางเทคนิคมากขึ้นเท่านั้น สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นหากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ตามอนุสัญญาฉบับอื่นๆ อันเนื่องมาจากอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศได้ขยายขอบเขตการบังคับใช้โดยให้นำหลักการในอนุสัญญาฉบับนี้ไปใช้บังคับกับอนุสัญญาฉบับอื่นๆ ด้วย ซึ่งการนำหลักการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศไปใช้บังคับกับอนุสัญญาอื่นๆ นั้น ไม่ถือเป็นการสร้างความขัดแย้ง แต่กลับมีส่วนสนับสนุนอนุสัญญาฉบับอื่นๆ และเป็นการเพิ่มความชัดเจนในการทำสัญญาและติดต่อสื่อสารกันด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้นด้วย

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยให้มีความทันสมัย รองรับเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และให้มีสอดคล้องกับกฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของนานาประเทศ จึงมีความเหมาะสมที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ